

16.3.2026

EDUSKUNTA
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: U 19/2026 vp (EU) 2023/956 (nk. hiilirajamekanismin) muuttamisesta sen soveltamisalan laajentamiseksi jatkojalostustuotteisiin ja mekanismin kiertämisen ehkäisemiseksi

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK) kiittää mahdollisuudesta kommentoida hiilirajamekanismin (EU) 2023/956 muuttamisesta sen soveltamisalan laajentamiseksi jatkojalostustuotteisiin ja mekanismin kiertämisen ehkäisemiseksi.

EU:n hiilirajamekanismin (CBAM) soveltamisalan tarkistus ja kiertämisen ehkäiseminen on herättänyt laajaa keskustelua asiantuntijoiden parissa. Ehdotukset koskevat lähinnä teräs- ja alumiinituotteita sekä sähköön liittyviä määrittelyjä. Keskeisimpinä ongelmina on pidetty mekanismin monimutkaisuutta, tuontisuojiin päällekkäisyyttä ja vaikutuksia eurooppalaiseen tuotantoon. Erityisen kriittiseksi on arvioitu se, että esityksessä ei huomioida lannoitteiden ympärillä käytävää keskustelua, jossa vaaditaan mm. CBAM-maksujen käyttöönoton lykkäämistä. Asian kytkeytyminen laajemmin ETS:n ilmastopäästöoikeuksien alasajoon ja vastaavasti hiilivuodon torjuntaan sekä päästöintensiivisten alojen kustannusten kompensointiin on vaikeasti ymmärrettävä kokonaisuus.

Jäsenmaiden osalta komission esittämä kompensatiomalli uhkaa koko järjestelmän toimeenpanoa. Kun jäsenmaille suunniteltu osa CBAM-tuloista kohdennetaan kompensatioihin, jää järjestelmien rakentaminen kokonaisuudessaan jäsenmaiden omaksi kustannukseksi. Sähkömarkkina-analyysi osoittaa myös sen, että komissio ei itse asiassa halua aitoja lukuja tuotannon päästöistä, vaan halutaan jatkaa maakohtaisilla keskiarvoilla. Päästöjen vähentämiseen tämä menettely ei kannusta.

Itse asiassa komission esitys henkii ajatusta, jolla Omnibus-käsittelyn yhteydessä tehdyt yksinkertaistamiset halutaan palauttaa.

Aiempi keskustelu moninkertaisesta tuontisuojusta liittyy erityisesti EU:n teräkselle asetettuihin polkumyöntulluihin ja Intian kanssa käytyihin neuvotteluihin. Typpilannoitteiden kohdalla polkumyöntullien, sanktiotullien ja CBAM-maksujen yhdistelmä muodostaa kestävämmän tilanteen toimijoille. Tämä monikerroksinen suojamekanismi nostaa kustannuksia ja heikentää kilpailukykyä, mikä voi johtaa tuotannon siirtymiseen EU:n ulkopuolelle. Lannoitemarkkinoilla, kun asiaan kytketään tullit, sanktiotullit ja polkumyöntullit, lannoitteiden sulkeminen CBAMin ulkopuolelle olisi merkittävä yksinkertaistus koko maataloussektorin kannalta.

Kauppasopimusten analyysi on jäänyt suppeaksi, eikä CBAMin roolia kansainvälisissä neuvotteluissa – kuten Intian, Mercosurin ja USA:n kanssa – ole käsitelty lainkaan. Toimintaympäristön nopea muu-

16.3.2026

tos, esimerkiksi Iranin sodan vaikutukset, korostaa tarvetta kriittiselle arvioinnille siitä, millä rajoitustoimilla tavoitteet todella saavutetaan. On syytä kyseenalaistaa, miten rajoitukset vaikuttavat eurooppalaisen tuotannon ja maatalousviennin kasvuun sekä kustannusrakenteeseen.

Tässä tilanteessa on erityisen tärkeää varmistaa, että lannoitteiden poissulkeminen CBAMin soveltamisalasta huomioidaan, jotta eurooppalainen maatalous ja yleensäkin tuotannollinen toiminta voi säilyttää kilpailukykynsä ja tuottavuuden.

Helsingissä 16.3.2026

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Juha Ruippo
johtaja